

TARYBOS REKOMENDACIJA

2017 m. liepos 11 d.

dėl 2017 m. Švedijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2017 m. Švedijos konvergencijos programos

(2017/C 261/26)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo ⁽²⁾, ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2016 m. lapkričio 16 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2017 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. 2017 m. kovo 9–10 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino metinėje augimo apžvalgoje nustatytus prioritetus. 2016 m. lapkričio 16 d. Komisija pagal Reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Švedija nurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių reikės parengti nuodugnią apžvalgą;
- (2) 2017 m. vasario 22 d. paskelbta 2017 m. Švedijos ataskaita. Joje įvertinta Švedijos pažanga, padaryta įgyvendinant 2016 m. liepos 12 d. Tarybos priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, veiksmai, kurių Švedija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais priimtas šaliai skirtas rekomendacijas, ir Švedijos pažanga siekiant nacionalinių tikslų pagal strategiją „Europa 2020“; Į ją įtraukti ir nuodugnios apžvalgos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 5 straipsnį rezultatai, kurie taip pat buvo paskelbti 2017 m. vasario 22 d. Remdamasi savo analize, Komisija padarė išvadą, kad Švedijoje yra susidarę makroekonominiai disbalansai. Visų pirma nuolatinis būsto kainų, kurios jau ir taip išpūstos, augimas bei toliau didėjanti namų ūkių skola kelia riziką, kad įvyks nevaldoma korekcija. Nors bankai, atrodo, turi pakankamai kapitalo, jų priklausomybė nuo namų ūkių būsto hipotekos paskolų didėja, dėl to nevaldoma korekcija taip pat galėtų paveikti finansų sektorių. Tai galėtų sukelti šalutinį poveikį kaimyninėms šalims, nes Švedijos bankų grupės yra sisteminės svarbos Šiaurės ir Baltijos šalių regione. Švedijos valdžios institucijos gerai žino apie didėjančią riziką ir per kelerius pastaruosius metus buvo imtasi priemonių siekiant apriboti hipotekos skolos augimą bei padidinti būsto statybą. Tačiau iki šiol įgyvendintų politikos priemonių nepakanka, kad būtų išspręsta perkaitimo būsto sektoriuje problema. Apskritai išlieka su būstu susijusių mokesčių ir makroprudencinės sistemos sričių politikos spragų, taip pat tokių spragų vis dar yra sprendžiant nepakankamos naujų būstų pasiūlos problemą bei šalinant kliūtis, susijusias su veiksmingu esamų būstų naudojimu;

⁽¹⁾ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

⁽²⁾ OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

- (3) 2017 m. balandžio 28 d. Švedija pateikė 2017 m. nacionalinę reformų programą ir 2017 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į jų tarpusavio sąsajas, abi programos vertintos vienu metu;
- (4) į atitinkamas konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas atsižvelgta sudarant 2014–2020 m. Europos struktūrinių ir investicijų fondų (toliau – ESI fondai) programas. Kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013⁽¹⁾ 23 straipsnyje, Komisija, jei tai būtina siekiant remti atitinkamų Tarybos rekomendacijų įgyvendinimą, gali paprašyti valstybės narės peržiūrėti savo partnerystės sutartį ir susijusias programas bei pasiūlyti jų pakeitimų. Kaip naudotusi šia nuostata, Komisija išsamiau nurodė Priemonių, kuriomis ESI fondų veiksmingumas siejamas su patikimu ekonomikos valdymu, taikymo gairėse;
- (5) šiuo metu Švedijai taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. 2017 m. konvergencijos programoje Vyriausybė planuoja 2017 m. pasiekti 0,3 % BVP perteklių ir visu programos laikotarpiu toliau laikytis vidutinės trukmės biudžeto tikslo – 1 % BVP struktūrinio deficito. Konvergencijos programoje numatoma, kad valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykis su BVP sumažės iki 39,5 % 2017 m. ir toliau mažės iki 31,4 % 2020 m. Daugiausia valdžios sektoriaus bendrosios skolos santykį su BVP mažins tvirtas ekonomikos augimas ir patikimi viešieji finansai. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos tos biudžeto projekcijos, yra tikėtinas. Remiantis Komisijos 2017 m. pavasario prognoze, numatoma, kad struktūrinis balansas ir 2017 m., ir 2020 m. bus perteklinis (atitinkamai 0,4 ir 0,8 % BVP), taigi viršys vidutinės trukmės biudžeto tikslą. Remdamasi 2017 m. konvergencijos programos vertinimu ir atsižvelgdama į Komisijos 2017 m. pavasario prognozę, Taryba mano, kad Švedija 2017 m. ir 2018 m. turėtų laikytis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų;
- (6) ir taip didelė namų ūkių skola didėjo toliau. Namų ūkių skola 2016 m. padidėjo 7,1 % ir pasiekė 86 % BVP bei maždaug 180 % disponuojamųjų pajamų – tą iš esmės lėmė tolesnio būsto kainų augimo paskatintos didesnės hipotekos paskolos. Skolos lygio pasiskirstymas yra vis labiau nevienodas – didelė naujas hipotekos paskolas gaunančių namų ūkių dalis (16,4 % 2016 m.) skolinasi iki 600 % savo disponuojamųjų pajamų. Vyriausybė ėmėsi tam tikrų svarbių makroprudencinių priemonių, be kita ko, 2016 m. įvedė naują hipotekos paskolų amortizacijos reikalavimą, tačiau kol kas neaišku, ar jos turės pakankamą poveikį vidutiniu laikotarpiu. 2017 m. vasario mėn. Vyriausybė pradėjo teisėkūros procesą makroprudencinės politikos institucijos teisiniams įgaliojimams padidinti, kad ateityje institucija laiku galėtų imtis makroprudencinių priemonių ir taikyti įvairesnes priemones. Tikimasi, kad pakeisti teisės aktai įsigalios 2018 m. vasario mėn. Namų ūkių skolos augimą padėtų riboti fiskalinių paskatų koregavimas, pavyzdžiui, laipsniškai ribojant hipotekos paskolų palūkanų atskaitymą iš mokėtinų mokesčių arba didinant periodinius nekilnojamojo turto mokesčius, tačiau šiuo klausimu Vyriausybė nepadarė pažangos;
- (7) Švedijoje būsto kainos sparčiai ir nuolat augo nuo praėjusio amžiaus paskutiniojo dešimtmečio vidurio. Būsto kainos toliau sparčiai ir nuolat didėjo, ypač pagrindinėse miesto vietovėse. Tarp pagrindinių veiksnių – būsto nuosavybei ir hipotekos skolos palanki apmokestinimo tvarka, palankios kredito sąlygos, be to, palyginti mažos hipotekos paskolų amortizacijos normos ir nuolat nepakankama būsto pasiūla. Pastarąjį aspektą lemia būsto rinkos struktūrinis neveiksmingumas. Būsto statyba ir toliau didėjo, tačiau vis dar gerokai atsilieka nuo naujos statybos poreikių. Vyriausybės 22 punktų būsto rinkos plane sprendžiami kai kurie būsto stygių lemiantys veiksniai, įskaitant priemones, kuriomis siekiama padidinti statybai skirtos žemės plotą, sumažinti statybos išlaidas ir sutrumpinti teritorijų planavimo proceso terminus. Vis dėlto nepakankamai dėmesio skiriama kai kuriems kitiems struktūriniais trūkumams, kaip antai mažai konkurencijai statybos sektoriuje. Būsto stygiaus problemą dar labiau didina kliūtys, trukdančios veiksmingai naudoti esamus būstus. Švedijos griežtai reglamentuojama nuomos rinka sukuria susaistymo ir skirstymo į „savuosius“ bei „pašalinius“ poveikį, tačiau nesiiimta jokių svarbių politinių veiksmų siekiant suteikti daugiau lankstumo nustatant nuomą. Rinkoje, kurioje būsto savininkai gyvena jiems priklausančiame būste, gana dideli kapitalo priaugio mokesčiai mažina būsto savininkų judumą. Pradėta laikina

⁽¹⁾ 2013 m. gruodžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondai, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006 (OL L 347, 2013 12 20, p. 320).

nekilnojamojo turto sandorių kapitalo prieaugio mokesčių atidėjimo taisyklių reforma, tačiau jos poveikis greičiausiai bus ribotas. Būsto už prieinamą kainą trūkumas taip pat gali riboti darbo rinkos judumą ir veiksmingą migrantų integraciją į darbo rinką ir prisidėti prie kartų nelygybės;

- (8) 2016 m. užimtumo lygis Švedijoje buvo vienas aukščiausių Sąjungoje (81,2 %), o ilgalaikio nedarbo lygis – vienas žemiausių. Tačiau išlieka problemų, pavyzdžiui, integruojant žemos kvalifikacijos darbuotojus ir migrantus iš ES nepriklausančių šalių į darbo rinką ir mažinant didelį ne ES gimusių moterų užimtumo atotrūkį. Švedija dėjo daug pastangų priimdama prieglobsčio prašytojus ir integruodama pabėgėlius ir kitus imigrantus. Vis dėlto padėtis dar galėtų gerėti, nes 2016 m. tik trečdalis įvadinės programos dalyvių praėjus 90 dienų po programos baigimo pradėjo dirbti arba mokytis, ir dar neparengtas visapusiškas atitinkamų kvalifikacijų pripažinimo ir valdymo metodas;
- (9) remiantis pagal EBPO Tarptautinio moksleivių vertinimo programą (PISA) 2015 m. atlikto tyrimo rezultatais, daugelį metų prastėje, 15 metų moksleivių pagrindiniai gebėjimai pagerėjo. Tačiau prastų mokymosi rezultatų pasiekiančių moksleivių dalis vis dar yra maždaug lygi Sąjungos vidurkiui, o su moksleivių socialine ir ekonomine padėtimi susijęs mokymosi rezultatų atotrūkis padidėjo. Vyriausybės pradėtas taikyti priemonės, kuriomis siekiama pagerinti mokymosi rezultatus ir lygybę, taip pat naujai atvykusiems mokiniams migrantams integruoti į mokyklų sistemą skirtas iniciatyvas reikia atidžiai stebėti;
- (10) atsižvelgdama į 2017 m. Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Švedijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2017 m. šalies ataskaitoje. Be to, ji įvertino 2017 m. konvergencijos programą, 2017 m. nacionalinę reformų programą, taip pat veiksmus, kurių Švedija ėmėsi atsižvelgdama į ankstesniais metais jai skirtas rekomendacijas. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Švedijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi Sąjungos taisyklių ir gairių, nes Sąjungos lygio priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą;
- (11) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo 2017 m. konvergencijos programą ir mano ⁽¹⁾, kad Švedijai turėtų pavykti laikytis Stabilumo ir augimo pakto;
- (12) atsižvelgdama į Komisijos nuodugnios apžvalgos ir šio vertinimo rezultatus, Taryba išnagrinėjo 2017 m. nacionalinę reformų programą ir 2017 m. konvergencijos programą. Jos rekomendacijos pagal Reglamento (ES) Nr. 1176/2011 6 straipsnį pateiktos toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje,

REKOMENDUOJA Švedijai 2017–2018 m. imtis šių veiksmų:

1. Spręsti namų ūkių skolos keliamos rizikos klausimą, visų pirma laipsniškai ribojant hipotekos paskolų palūkanų atskaitymą iš mokėtinų mokesčių arba didinant periodinius nekilnojamojo turto mokesčius, kartu ribojant skolinimą, kai paskolos įmokų ir pajamų santykis yra per didelis. Skatinti investicijas į būstą ir didinti būsto rinkos veiksmingumą, be kita ko, užtikrinant didesnę nuomos kainų nustatymo lankstumą ir peržiūrint kapitalo prieaugio mokesčio struktūrą.

Priimta Briuselyje 2017 m. liepos 11 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

T. TÖNISTE

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.